

dili vsakemu namigu, brez razmišljanja. Tako šola s permissivnimi didaktičnimi pristopi le nadaljuje družinsko vzgojo in s tem posredno krepi narcisizem posameznikov in jih pripravlja na življenje v narcisistični, potrošniški družbi. Permissivno vzgajani posamezniki so funkcionalni za potrošniško družbo, ki potrebuje potrošnike, nesposobne voditi svoja življenja brez pomoči terapevtskih znanj in institucij sodobne družbe. Ključen pristop pri obravnavi kršitev šolskih pravil postaja pogovor svetovalnih delavcev, »terapevtov« oz. »strokovnjakov« z učenci in starši ter usmerjanje k drugim terapevtskim institucijam, kar potrjuje domnevo o vključevanju terapevtskega načina dela v šolski prostor. Tako se ne kaznuje kršitelja zaradi dogodka, kršitve pravil, temveč se poskuša najti vzrok za njegovo obnašanje, pogosto tudi v sodelovanju z drugimi strokovnjaki v dodatnih svetovalnih, terapevtskih institucijah. Lasch je poudaril, da odvisnost od terapevtskega pogleda nad življenjem omogoča obravnavo posameznikov kot nemočnih žrtev, odvisnih od svetovalnih institucij, brez moralne odgovornosti za svoja ravnanja, kar pripomore k porastu patološkega narcisizma pri večini ljudi današnjih zahodnih družb (Lasch, 1991: 224–231). Na podlagi empiričnih podatkov lahko zato povzamemo, da terapevtski način reševanja vzgojnih problemov ter alternativne ali celo pozitivne oblike kaznovanja v današnji osnovni šoli utrjujejo permissivne trende vzgoje v družbi. Take alternativne oblike kaznovanja so dejansko uspešnejše za narcisistične posameznike, ki »klasičnih« restriktivnih kazni ne dojemajo kot posledico kršenja veljavnih norm, saj nimajo izoblikovanega klasičnega moralnega imperativa, ampak nasprotno, dojemajo kaznovanje kot napad na njihovo grandioznost. Zato lahko pozitivno orientirane oblike »posledic« dosežejo večji učinek, saj ne prizadenejo narcisistično orientiranih posameznikov, temveč nasprotno, celo večajo njihov občutek pomembnosti.

Empirični dokazi so potrdili teoretska izhodišča, da je v šoli očitna erozija avtoritete učiteljev. Demokratični didaktični pristopi, nedoslednost restriktivne kaznovalne politike, ki jo vse bolj nadomešča terapevtsko svetovanje ali pozitivno orientirane kazni, le utrjujejo permissivnost v šoli. Storilnostna naravnost šolskega sistema sili otroke v brezkompromisno tekmovalnost med sošolci za boljše ocene, le-te pa vse manj zastopajo nivo znanja *per se*, ampak postajajo socialni prestiž – sredstvo za doseganje boljših izhodišč šolanja in s tem boljših možnosti za napredovanje v ekonomsko privlačnejšo sfero zaposlitve, ki jim bo v prihodnosti zagotovila več materialnega bogastva – vrhovne vrednote potrošniškega kapitalizma. Šola tako, namesto da bi zavirala pohlepnost potro-